

Durmuş Hocaođlu

Linguistik Domino-IV

Öztürkçecilik ve Linguistik Domino

Muhaliif, Yıl: 1., Sayı: 49., 22.12.2000-28.12.2000., s.09

Durmuş Hocaođlu, *Muhaliif* Yazıları Sıra No: 46

Künye:

- Hocaođlu, Durmuş., “Linguistik Domino-IV: Öztürkçecilik ve Linguistik Domino”, *Muhaliif*, Yıl: 1., Sayı: 49., 22.12.2000-28.12.2000., s.09

Şimdi, bu yazı serisinin başlığının niçin “**Linguistik Domino**” olarak seçildiğine gelebiliriz.

İmdi, **Domino Etkisi**, veya kısaltarak kullanmayı tercihe ettiğim şekliyle **Domino**, bir terim olarak, herhangi bir varlık alanında meydana gelen bir oluşumun, bir kere başlangıç yaptıktan sonra, başka bir hâricî motivasyona ihtiyaç hissetmeden kendiliğinden devam ettirdiği bir zincirleme reaksiyonu ifade eden bir terim olup, daha ziyâde *menfi* bir mânâ taşır. Bu takdirde, yukarıdaki târifi şu şekilde düzenleyebiliriz: Domino Tesiri, herhangi bir varlık alanında meydana gelen menfi bir oluşumun, bir tahribâtın, bir kere başlangıç yaptıktan sonra, başka bir hâricî motivasyona ihtiyaç hissetmeden kendiliğinden devam ettirdiği bir zincirleme tahribatlar serisidir.

Domino Tesiri'nin en ziyâde bilinen türlerinden birisi “**İktisâdî Domino**”dur. Bilhassa bütün dünya ekonomilerinin git-gide daha fazla entegre olduğu ve olmaya da devam ettiği günümüz dünyasında, bir ülkede vuku' bulacak olan iktisâdî bir tahribat, şâyet belirli bir eşik değeri aşacak olursa yalnız kendi sınırları içerisine hapsedilemeyecek kadar büyümekte, bir virüs gibi sirâyet ederek birçok ülkenin ekonomisinde de yıkımlara yol açabilmektedir. Bu dominonun en ilgi çekici örneklerinden birisi, 1998 yılında yaşanan ve bir zincirleme reaksiyona dönüşerek bütün Uzak-Doğu ülkelerini kasıp kavuran, şöhretli uzak-Doğu Kaplanları'nı yere seren ve hattâ tesirleri Türkiye'ye kadar dahi uzanan büyük ekonomik çöküştür.

Domino Tesiri, Siyâset Bilimi'nde, bir ülkede vuku' bulan bir sosyal değişmenin, kendiliğinden diğer ülkelere sıçraması ve tesirini yaygınlaştırarak zincirleme reaksiyon hâsıl etmesi anlamına gelmekte olup, Soğuk Savaş Dönemi Amerikan siyâset terminolojisinde, bir ülkeye yerleşen Komünizm'in diğer ülkelere de sirâyet etmesini ifade eden bir kavram olmuştur. Siyâsî Domino'nun tarihte fevkalâde mebzûl miktarda örneği bulunmaktadır. Meselâ, Fransız İhtilâli'nin bütün dünyada hâsıl etmiş olduğu ve bütün siyâsî dengeleri alt-üst eden büyük tesir, tipik bir “**siyâsî domino tesiri**”dir. Günümüzde de Etnik problemlerde böyle bir karakteristik özellik bulunmakta olduğunu söyleyebiliriz. Söz gelimi, Kuzey Irak'ta kurulacak olan bir Kürt devletinin, Türkiye başta olmak üzere Kürt etnisitesini hâiz bulunan bölgedeki diğer ülkelerde birer **Kürt Dominosu** yaratması muhâl değildir. Kezâ, “**siyâsî**

domino tesiri”, Rusya’nın niçin Çeçenistan konusunda çok sert davrandığını anlamak husûsunda da ciddî bir fayda sağlayabilir: Şâyet Çeçenistan Rusya’ya karşı yürüttüğü istiklâl harbini kazanmaya muvaffak olacak olursa, bunun, bir federasyonlar kümesi olan Rusya’daki diğer federal devletlere ümit verici bir model olması ve Rusya Federasyonu içerisinde bir domino tesiri yaratarak çözülmeye yol açabilmesi kuvvetle mümkündür.

Başka bir hâricî motivasyona ihtiyaç hissetmeden kendiliğinden bir zincirleme tahribâtı devam ettirebilmek, Domino Tesiri’nin beslediği en büyük kaynaktan ileri gelmektedir: **Negatif Geri-Besleme (Negative Feed-Back)**.

Negatif Geri Besleme, bir sistemde hâricî bir tesir ile birşekilde başlayan/başlatılan bir sürecin, belirli bir değerden sonra bu hâricî tesire ihtiyaç hissetmeksizin mütemâdî sûrette kendi-kendisini besleyerek Sistem’in tahrîbine yol açmasıdır; aksi vârit olan süreçler ise **“Pozitif Geri Besleme”**dir. Meselâ: Bir deniz kazasında bir sala sığınmış bir kazâzede tasavvur edelim. Bu şahıs şâyet kurtarılamayacak veya herhangi bir biçimde bir tatlı suya kavuşamayacak olursa bütün tatlı su kaynakları bir müddet sonra bitecek ve ondan sonra en büyük felâket başlayacaktır. Zira, ya hiç su içmeden susuzluktan ölmek ya da tuzlu su içerek su içmekten çatlayarak ölmek gibi hepsi aynı son ile noktalanması mukadder olan iki zor tercih arasında kalmıştır. İmdi: Hiç su içmeden susuzluktan ölmek anlaşılır birşeydir; diğeri ise, tipik bir negatif geri beslemedir. Çünkü, su ihtiyâcını teskîn etmek üzere içilen ilk bardak tuzlu su, tuzu dolayısıyla, bir müddet sonra, su ihtiyâcını azaltmak yerine ilkinki hâle nisbetle daha da artıracaktır; bu sûretle artık başka bir susuzluk tahrîki kaynağına hâcet kalmadan, içilen her bir birim tuzlu su bir müddet sonra daha fazla su istetecek ve bu istek zamanla gayri kaabil-i telâfi bir hadde varacaktır: Çatlayarak ölüm! İlk tuzlu suyun içilmesi ile domino taşları yerinden oynamış, kendisini negatif olarak geri besleyen bir sürece tebdil olmaya başlayan su içme amelîyesi bir domino tesiri vücûda getirerek Sistem’in, yâni canlı bedeninin tahrîbine yol açmıştır.

İşte, şimdi, bizim “Linguistik Domino” tezimiz ile kastetmiş olduğumuz şeyin ne gibi bir mânâyâ delâlet etmekte olduğunun tebeyyün etmeye başlamakta olduğunu söyleyebiliriz: Bu terim, zaman-zaman yavaşlamış gibi görüldüğü kısa fâsılalar da olmakla berâber, bir süreç olarak, bidâyetinden beri ısrarlı bir şekilde yürütülmekte olan Türk Dili üzerindeki manüplasyonların ağırlıklı olarak Türkçe’de icrâ etmekte olduğu ve fakat sâdece bununla sınırlı kalmayıp fevc-fevc bütün kültür ve medeniyet sâhalarına sirâyet eden fevkalâde tahripkâr bir domino tesirini açıklamak üzere te’sis edilmeye çalışılan bir teori teşebbüsünün adıdır.

Türk Dili üzerindeki bu manüplasyonların **Sâdeleştirme, Arılaştırma** v.b. gibi muhtelif resmî veya gayri resmî adları olmakla berâber, bütün bu akımları topyekûn bir şekilde en mükemmel bir sûrette ifâde eden terim **“Öztürkçecilik”**tir.

Öztürkçecilik akımının Türkçe’de başlatmış olduğu süreç, kısa bir müddet sonra kontrolden çıkan bir dil tasfiyesine dönüşmekte gecikmemiş; günümüze dek süregelen bu tasfiye, ilk önce Türk Dili’nde etkisini gösteren bir domino tesiri yaratmış, Türkçe’nin kelime hazînesini daraltmış, ifâde gücünü kısırlaştırmış; buradan başka alanlara atlayarak edebiyatımızı tahrip etmiş, Türk Edebiyatı’nın basitleşmesine yol açmış; müzik alanına sirâyet ederek müziğimizi tahrip etmiş; hâsılı bütün fikir ve kültür alanlarına yayılan çok

kapsamlı bir domino tesiri; ya da bir “domino dalgası” yaratmış ve topyekûn bir kültür ve medeniyet krizine sebebiyet vermiştir. Hattâ, Türk medeniyetinde vuku’ bulan büyük çöküntünün temelindeki en mühim fâillerden birincisinin, doğrudan-doğruya düşünce alanını tahrip etmesi kadar diğer alanlara da sirâyet eden ve lâkin ilk bakışta hemen görülmesi mümkün olmayan; bütün tesirleriyle birlikte mütâleâ edildiğinde, bu büyük Türkçe Dominosu olduğunu söyleyebiliriz.

Öztürkçeciliğin gerçek anlamda bir felsefesi yoktur; hiç olmamıştır ve hiç de olacak gibi görünmekte değildir. Bu hareket, orta seviyede bir üçüncü dünya popüler aydın hareketi niteliğinde başlamış ve öyle devam etmiştir ve el’ân dahi öyledir. Ancak, onun bundan önce iki hafta üst-üste anlatılan üç teorinin naif bir karmasından ibâret olan çocuksu ve sığ bir felsefesinin bulunduğunu söyleyebiliriz ki buna Platon’un terimini kullanacak olursak, hakikî mânâda felsefe, yâni “Hikmet-Severlik” (**Philo-Sophia**) yerine *sahte felsefe* mânâsına gelen “Vehim –Severlik” (**Philo-Doxa**) demek daha muvâfik olur.

Türk dilini istedikleri gibi şekillendirilebilecek bir çamur sanma gafletine düşenler hiç olmazsa Nietzsche’nin şu sözlerini bilselerdi bu delâlete dûçâr olmazlardı:

“Dil, bize atalardan kalan bir mîras, bir emânettir; nesilden nesile devredilen bu emânete karşı, paha biçilmez, kutsal ve dokunulmaz şeylere karşı duyulan saygı gösterilmelidir.”

